

Beslut om utökning av naturreservatet Källmyren

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Källmyren
NVR-id:	2048581
Kommun:	Östersund
Län:	Jämtland
Lägesbeskrivning:	Strax sydost om Kläppe och nio kilometer nordost om Östersund
Centrumkoordinater:	N: 6321826 E: 147792 (SWEREF99 TM)
Fastigheter:	Del av Kläppe 4:2 och Lungre 1:2
Markägare:	Enskilda markägare
Förvaltare:	Länsstyrelsen Jämtlands län
Areal utökningsområde:	75 hektar, varav 45 hektar produktiv skogsmark

Innehållsförteckning

Länsstyrelsens beslut	3
Beskrivning av området.....	4
Redogörelse för ärendet.....	5
Ärendets beredning.....	5
Synpunkter på förslaget till beslut	5
Länsstyrelsens bedömning	5
Bedömning och motivering	5
Naturvärdesinventeringar	6
Förenlighet med riksintressen, planer och områdesbestämmelser.....	7
Utökningens effekt på ekosystemtjänster	7
Konsekvensutredning	8
Upplysningar	8
Bilagor	10

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) att naturreservatet Källmyren, inrättat av Länsstyrelsen 2019-03-04, diarienummer (dnr) 511-7995-2017, samt rättelsebeslut 2023-05-03 dnr 511-8970-2022, ska ha den utökade geografiska omfattning som framgår av bifogad karta, bilaga 1. För den tillkommande delen ska beslutet för bildande av naturreservatet Källmyren gälla i sin helhet med syfte, skäl och föreskrifter enligt 7 kap. 4 §, 5 § första och andra styckena, 6 § och 30 § miljöbalken med tillägg av föreskrifterna B6 och B7 samt undantagen k, l, och m från föreskrifterna enligt följande:

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktas tåla

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar anläggs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med naturreservatet:

6. stängsling för att förhindra att föryngring av lövträd betas av vilt,
7. hydrologisk återställning som till exempel igenläggning av diken och återmeandring, inklusive fällning av träd, borttagande av igenväxningsvegetation, röjning, grävning, körning med nödvändiga arbetsfordon, samt annat som kan behöva göras för att genomföra åtgärden, under förutsättning att inget dikningsföretag förhindrar sådana åtgärder.

För den tillkommande delen gäller även att A och C-föreskrifterna inte ska utgöra något hinder för att:

- k) att framföra skoter på väl snötäckt skoterled samt att underhålla befintlig skoterled markerad på karta, bilaga 1, genom att fallna träd över led får flyttas åt sidan eller kapas och flyttas åt sidan samt genom att grenar och unga träd som stör framkomligheten får röjas,
- l) underhåll av befintligt vindskydd enligt karta, bilaga 1, eller att på samma plats ersätta det gamla vindskyddet med ett nytt,
- m) att röja och underhålla befintlig terränglöpningsbana markerad på karta, bilaga 1, genom att röja grenar och yngre träd som stör framkomligheten samt att fallna träd över banan får flyttas till sidan av banan eller kapas där banan korsas av träd.

Beslutet riktar sig till var och en samt fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Vidare fastställer Länsstyrelsen i enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. en komplettering av befintlig skötselplan vilket innebär att den tillkommande delen ska ingå i skötselområdena A och C i gällande skötselplan daterad 2019-03-04, dnr 511-7995-2017 vilket framgår av bifogad karta, bilaga 3.

Naturreservatet har den avgränsning som slutligen utmärks i fält.

Beskrivning av området

Området utgör en utökning av naturreseptatet Källmyren i Östersunds kommun. Källmyren är ett barnaturskog- och våtmarksområde beläget strax sydost om byn Kläppe cirka nio kilometer nordost om Östersund. Naturreseptatet ligger omkring 390 meter över havet. Berggrunden består av Kogstaskiffer och jordarterna är moig morän och torv. Utökningsområdet är cirka 75 hektar stort där ungefär 40 hektar är skog och cirka 33 hektar är våtmark. Det finns också en nyligen anlagd skogsbilväg som upptar cirka 1,5 hektar av området. Bäckten Kärnholksbäckten rinner genom södra delen av området.

Skogen utgörs av hänglavsrik, grandominerad naturskog med ett relativt stort inslag av lövträd och ett varierande inslag av tall. En del av skogen utgörs av kalkbarrskog med en kalkindikerande kärllväxtflora. Skogen har uppkommit efter brand och spår av brand förekommer spritt i form av kolade lågor och högstubbar samt i form av brandljud på levande tallar. Det finns gott om gamla granar och tallar i området, varav de flesta är mellan cirka 170–200 år. De gamla granarna har ofta en senvuxen karaktär med hängande och vridna grenar och de gamla tallarna har ofta spärrgreniga kronor med vridna grenar. Gamla och mer eller mindre grova lövträd av asp, sälg, björk och rönn förekommer spritt i området. Förekomsten av död ved är stor och utgörs huvudsakligen av liggande död ved i form av förrötade lågor av gran. Grova lågor av tall och asp förekommer också samt en del död ved av sälg och björk. Marken i skogen är frisk till blöt och fältskiktet domineras av låg- och högorter. Kalkgynnade arter som till exempel guckusko *Cypripedium calceolus*, kransrams *Polygonatum verticillatum* och trådfräken *Equisetum scirpoides* förekommer stråkviss.

Våtmarken utgörs av rikkärr samt av myrar med mer näringsfattiga förhållanden. I rikkärren växer för naturtypen typiska arter som brudsporre *Gymnadenia conopsea*, tvåblad *Neottia ovata* och björnbrodd *Tofieldia pusilla*. I västra kanten av Klingermýren har lämningar efter en myrslätterstuga påträffats (*Skog och historia*, Skogsstyrelsen 1999), vilket tyder på att våtmarken nyttjats för myrslätter.

Förekomsten och mångfalden av naturvårdsarter är stor i utökningsområdet. I skogen förekommer hotade arter som exempelvis rynkskinn *Phlebia centrifuga*, skäggvaxskivling *Hygrophorus inocybiformis* och knärot *Goodyera repens*. På gamla lövträd växer lunglav *Lobaria pulmonaria* och skrovellav *Lobaria scrobiculata* vilka båda indikerar en långvarig kontinuitet av gamla lövträd. Fertil lunglav och garnlav *Alectoria sarmentosa* finns spritt i området vilket visar på gynnsamma förhållanden för dessa arter.

Redogörelse för ärendet

Ärendets beredning

År 2018 inventerades en del av skogen i området vid Länsstyrelsens inventering av kalkbarrskogar. Skogen som inventerades bedömdes vara kalkbarrskog med högsta naturvärdesklass. År 2021 genomförde Länsstyrelsen ytterligare en naturvärdesinventering i området efter att en del av skogen avverkningsanmälts. Länsstyrelsen bedömde efter inventeringen att området var prioriterat för formellt skydd och inledde en dialog med berörda markägare. Länsstyrelsen föreslog samma år till Naturvårdsverket att området skulle få ett långsiktigt formellt skydd. Efter godkännande från Naturvårdsverket beställdes värderings- och förhandlingsuppdrag samt inmätningssuppdrag för utökningsområdet.

Uppdragen att värdera objektet och sköta förhandlingen har utförts av auktoriserade konsultfirmor. Värderingar slutfördes och överenskommelser om inträngsersättning tecknades med berörda markägare under åren 2023 och 2024. Skogsstyrelsen kommer att mäta in i områdets gränser i fält i enlighet med beslutskarta (bilaga 1).

Under 2024 tog Länsstyrelsen fram ett förslag till beslut om utökning av naturreservatet Källmyren. Markägare, berörda samebyar samt ett flertal berörda myndigheter och intresseorganisationer fick möjlighet att yttra sig över förslaget.

Synpunkter på förslaget till beslut

Fyra yttranden, varav tre utan synpunkter, inkom under remisstiden.

Sametinget framförde i yttrande bland annat att det inte går att utläsa om länsstyrelsen har tagit hänsyn till renskötselrätten vid utformningen av undantag till föreskrifterna i det ursprungliga beslutet för naturreservatet Källmyren. Sametinget anser att det bör läggas till annars. Länsstyrelsen har tagit beaktat renskötselrätten i undantag b) i beslutet.

Länsstyrelsens bedömning

Bedömning och motivering

Utökningsområdet har höga naturvärden av samma karaktär som det befintliga reservatsområdet. Utvidgningen innebär att ett dubbelt så stort sammanhängande område jämfört med tidigare får ett långsiktigt skydd. Våtmarken som sträcker sig in i naturreservatet ingår i ett större dikningspåverkat våtmarkskomplex. De delar som finns inom naturreservatet och utökningsområdet är dock endast marginellt påverkade av dikning och består av rikkärstyp med högre naturvärden än våtmarkskomplexet i sin helhet. I och med utvidgningen skyddas den av dikning opåverkade Klingermyren i sin helhet.

Utökningssområdet har höga naturvärden på beståndsnivå med grandominerad barnaturskog med ett relativt stort inslag av gamla lövträd. Det rika inslaget av gamla träd och av död ved i olika nedbrytningsstadier medför tillsammans med

den obrutna trädkontinuiteten och kalkrika marken att det finns förutsättningar för en mängd olika arter att finnas i skogen. Rödlistade arter och signalarter från flera olika artgrupper är frekvent förekommande. Den hotade orkidén knärot växer spritt i området och det finns rikliga förekomster av lavar som lunglav och garnlav. Dessa arter gynnas av lång kontinuitet och stabila förhållanden. Den långa trädkontinuitet avspeglas även i ett artrikt svampsamhälle med till exempel rödlistade arter som skäggvaxskivling och orange taggsvamp.

Både det ursprungliga naturreservatet Källmyren samt utökningsområdet ligger inom en av Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen gemensamt utpekad värdeetrakt för skogsbiologiska naturvärden (Kläppe ZG30022). Enligt *Nationell strategi för formellt skydd av skogsmark* från 2017 ska myndigheter prioritera skydd av skogsbiologiska värdekärnor i sådana värdeetrakter. Skogen i utökningsområdet utgörs delvis av de enligt strategin prioriterade skogstyperna medelålders- till sena lövsuccessioner på frisk mark, skogar med hög bonitet och kalkbarrskog.

I och med utvidgningen av Källmyrens naturreservat blir ett skogs- och myrområde på över 150 hektar skyddat. Utvidgningen är inte bara viktig för att skydda de höga naturvärdena som tidigare saknade skydd utan bidrar även till att stärka skyddet i det befintliga naturreservatet som även är Natura 2000-område (Källmyren Kläppe SE0720419).

För att områdets värden ska bestå behöver området undantas från skogsproduktion och annan exploatering som medför att områdets naturvärden påtagligt skadas. Detta motiverar till varför Länsstyrelsen har bedömt att området bör förklaras som naturreservat. Vidare bedömer Länsstyrelsen att stängsling för att skydda föryngring av lövträd från betande klövvilt (föreskrift B6) bidrar positivt till syftet med naturreservatet. Hydrologisk restaurering av dikad mark (föreskrift B7) i utvidgningsområdet bedöms också vara i linje med befintligt syfte och skäl för naturreservatet.

Länsstyrelsen bedömer att fortsatt användning och underhåll av befintlig skoterled och befintlig terränglöpningsbana är förenligt med naturreservatets syfte. För att möjliggöra dessa verksamheter har undantagen k) och m) lagts till.

Beslutet om utökning av naturreservatet Källmyren följer gällande riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden, samt Sveriges miljö kvalitetsmål. Länsstyrelsen bedömer att beslutet bidrar till att uppfylla miljö kvalitetsmålen *Levande skogar*, *Myllrande våtmarker* samt *Ett rikt växt- och djurliv*.

Naturvärdesinventeringar

Skogsstyrelsen registrerade år 1994 en nyckelbiotop (objekt ID 35026) i området. Nyckelbiotopen utgörs av barrskog och är 2,4 hektar stor. Våtmarkerna i området inventerades under Länsstyrelsernas våtmarksinventering (ID-nummer 19E2J01) år 2000.

Förenlighet med riksintressen, planer och områdesbestämmelser

Naturreseptatet ingår i område av riksintresse för rennärning (enligt 3 kap. 5 § miljöbalken) och utgör kärnområde av riksintresse för Jovnevaerie sameby. För att värna riksintresset för rennärning ska särskild hänsyn tas till renbetet vid en utökning och förvaltning av naturreseptatet Källmyren. Att skogsmarken, i och med en utökning av naturreseptatet, undantas från modernt skogsbruk bedöms bidra till att områdets värde för rennärningen bevaras. Innan eventuell stängsling sker i området ska Länsstyrelsen samråda med berörda samebyar.

Utökningsområdet ligger inom område för totalförsvarets riksintresse (enligt 3 kap. 9 § miljöbalken) för särskilda behov av hinderfrihet. Ett cirka 1,5 hektar stort område i norra delen av utökningsområdet ligger även inom totalförsvarets riksintresse (enligt 3 kap. 9 § miljöbalken) för Dagsådalén skjutfält. Länsstyrelsen bedömer att utökningen av naturreseptatet Källmyren inte påtagligt skadar totalförsvarets riksintressen.

Gällande översiktsplan för Östersunds kommun antogs 2022. Översiktsplanen anger ingen specifik markanvändning för det aktuella området. Länsstyrelsen bedömer att detta beslut är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande kommunala översiktsplanen. Vidare bedömer Länsstyrelsen att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Utökningens effekt på ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster är alla produkter och tjänster som ekosystemen ger människan och som är grunden till vår välfärd och livskvalitet. Utökningen av naturreseptatet Källmyren har inverkan på ett flertal ekosystemtjänster. I tabell 1 listas de ekosystemtjänster som långsiktigt bedöms påverkas av naturreseptatsbeslutet.

Att bevara biologisk mångfald i betydelsen av en mångfald av livsmiljöer, arter och gener ger med stor sannolikhet en positiv påverkan på de flesta av ekosystemtjänsterna. Detta eftersom det inte alltid är känt hur arterna interagerar och vilka arter som kan vara nyckelarter eller hörnstenar i att upprätthålla de funktionella ekosystem som ligger till grund för ekosystemtjänster. Biologisk mångfald finns endast med under kategori "Stödjande" i tabell 1 men får ses som en viktig del av alla kategorier.

Att formellt skydda natur kan vara negativt för vissa ekosystemtjänster. Inom ramen för regeringens beslutade miljömål har miljö kvalitetsmål och konkreta etappmål satts upp för bland annat formellt skydd av natur. I samband med detta har en övergripande bedömning gjorts av påverkan för vissa ekosystemtjänster såsom till exempel produktion av skogsråvara. En nationell politisk avvägning mellan till exempel virkesuttag och bevarande av skogar med höga naturvärden är alltså redan gjord.

Tabell 1. Utökningen av naturreservatet Källmyrens långsiktiga effekt på ekosystemtjänster där P står för en överlag positiv effekt och N står för en överlag negativ effekt på berörd ekosystemtjänst.

Kategori	Ekosystemtjänst	Effekt
Stödjande	Primärproduktion där växter och bakterier omvandlar oorganiska ämnen till organiska ämnen.	P
	Biologisk mångfald inklusive bevarande av livsmiljöer, hotade arter och andra arter samt genpooler.	P
Reglerande & bevarande	Biologisk städning, inklusive vattenrening, samt återföring av mineraler och näringsämnen via mikroorganismer, svampar, växter, djur och alger.	P
	Global klimatreglering genom kolbindning, det vill säga upptag av koldioxid, utförd av växter.	P
	Pollinering och fröspridning via insekter, fåglar och andra djur.	P
Försörjande	Virke och fibrer.	N
	Jakt, bär- och svamplockning samt rennäring.	P
	Bioenergi från skog.	N
Kulturella	Uppskattning av naturen av etiska skäl och som inspirationskälla samt ett naturarv för att bevara naturens egenvärden för framtida generationer.	P

Konsekvensutredning

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Marita Ljung. Vid den slutliga handläggningen av ärendet deltog även länsråd Susanna Löfgren, funktionschef för naturskydd Annelie Johansson samt handläggare Lisa Linck, den sistnämnde föredragande.

Detta beslut har signerats elektroniskt och saknar därför underskrifter.

Marita Ljung

Lisa Linck

Upplysningar

Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan hos mark- och miljödomstolen mot staten inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft vid påföljd att rätten till ersättning eller inlösen annars går förlorad.

Detta beslut ska enligt 27 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. kungöras i länets författningssamling och i ortstidningarna Östersundsposten och Länstidningen. Sakägare anses därmed ha fått ta del av beslutet.

Detta beslut påverkar inte rätten till renskötsel på annans mark.

Länsstyrelsen i Jämtlands län är förvaltare av naturreservatet.

Länsstyrelsen ska enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) utöva operativ tillsyn över att naturreservatets föreskrifter följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Enligt 4 § skogsvårdslagen (1979:429) ska bestämmelser i denna lag eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter inte tillämpas i den mån vad där sägs strider mot föreskrifter för naturreservatet. Det innebär till exempel att eventuella vindfällan och stormskadad skog lämnas orörda.

Spontana bränder inom naturreservatets gränser bör släckas omedelbart.

Organiserad verksamhet är tillåten inom naturreservatet, under förutsättningen att själva aktiviteten som bedrivs inte förbjuds i reservatsföreskrifterna och / eller av andra lagar och bestämmelser. Organiserad verksamhet är när en lärare eller ledare för en organisation/företag planerar att genomföra ett arrangemang med deltagare enligt förutbestämd plan/färdväg/rutt. Det är organisatörens ansvar att bedöma hur planerade aktiviteter kan komma att påverka naturen och andra utövare, samt känna till naturreservatets föreskrifter och naturvärden, miljöbalkens kunskapskrav samt skyldigheter och försiktighetsmått som följer av allemansrätten. Organisatörer kan kontakta naturreservatets förvaltare för att rådgöra om hur verksamheten bäst kan genomföras inom naturreservatet.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte. Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön och djurlivet, till exempel:

- hänsynsregler enligt 2 kap. 3 § miljöbalken,
- strandskydd enligt 7 kap. 13-18 §§ miljöbalken,
- fridlysning av alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845),
- hundhållning enligt 16 § i lagen (2007:1150) om tillsyn av hundar och katter,
- terrängkörning, inklusive barmarkskörning, enligt 1 § terrängkörningslagen (1975:1313),

- för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i särskilda skyddade områden, såsom Natura 2000, krävs tillstånd enligt 7 kap. 28 a-29 b §§ miljöbalken.

Vid vistelse i naturreservatet ska såväl naturreservatets föreskrifter som föreskrifter och förbud enligt andra gällande lagar följas. Det är också viktigt att observera att föreskrifterna reglerar agerande i naturreservatet men inte i sig ger markägarens tillstånd. I naturreservatet Källmyren krävs tillexempel markägarnas tillstånd för att få underhålla skoterled och terränglöpningsbana.

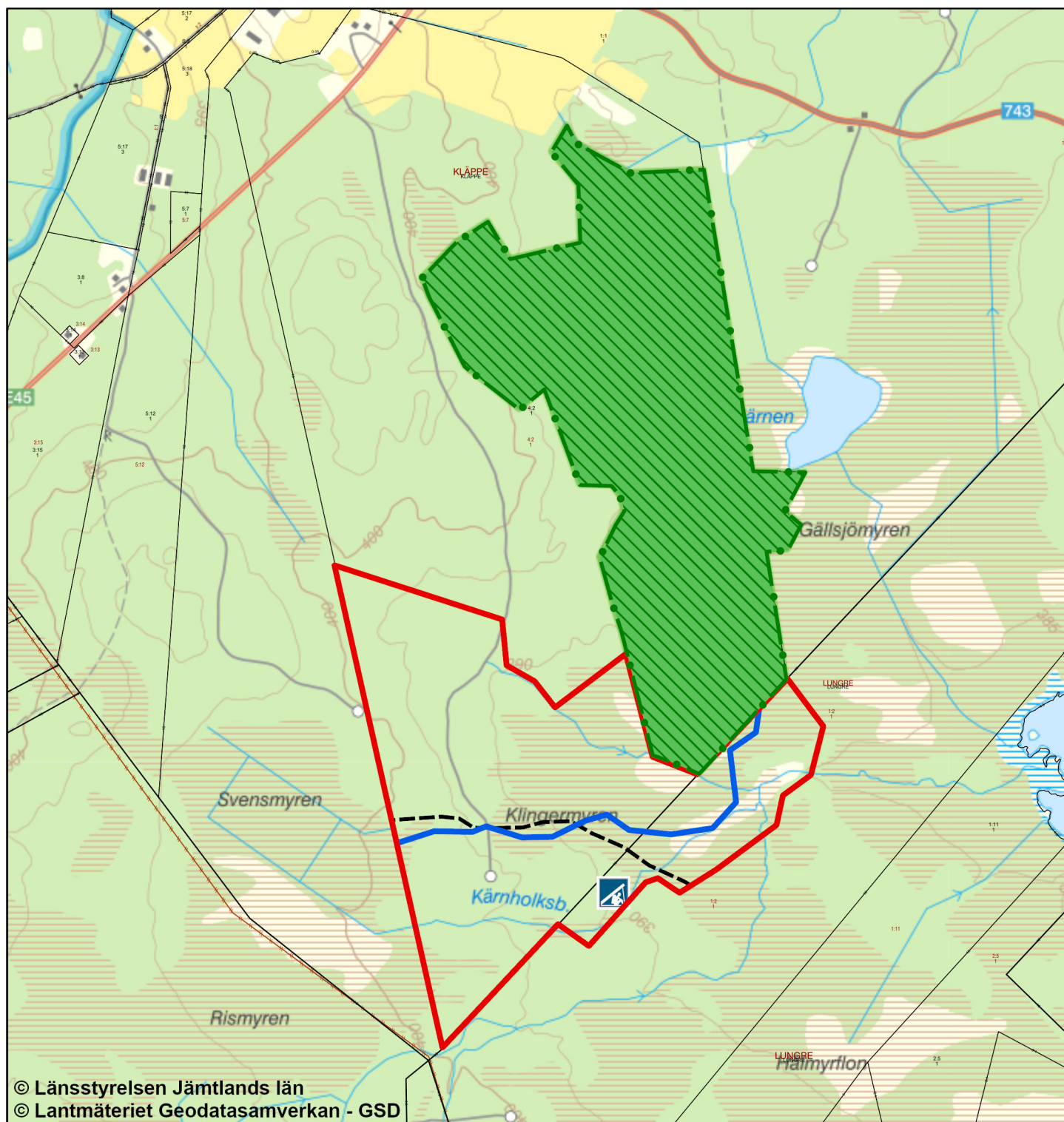
Bilagor

Nr.	Typ av bilaga	Beskrivning
1.	Beslutskarta	Visar gräns för utökningen av naturreservatet Källmyren samt för vilka leder med mera som naturreservatets föreskrifter gäller.
2.	Översiktskarta	Visar var i Jämtlands län som utökningen av naturreservatet Källmyren ligger.
3.	Skötselplankarta	Visar utökningsområdets indelning i skötselområden.

Utökning av naturreservatet Källmyren

Beslutskarta

© Länsstyrelsen Jämtlands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan - GSD

- Utökning av naturreservatet Källmyren
- Naturreservatet Källmyren
- Skoterled omfattad av undantag k)
- Vindskydd omfattat av undantag l)
- Terränglöpningsbana omfattad av undantag m)

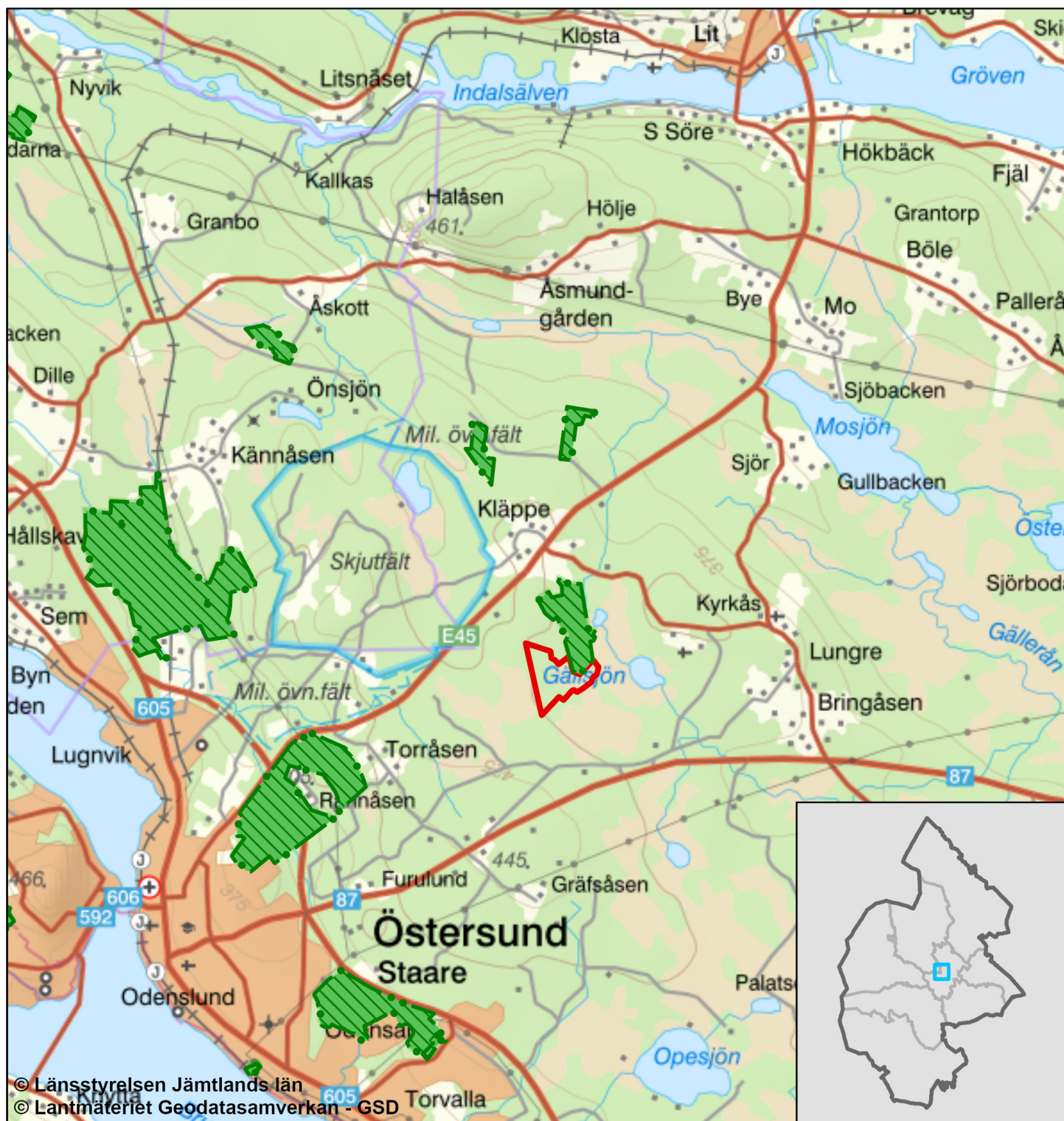
0 500 m

Skala: 1:15 000

Utökning av naturreservatet Källmyren Översiktskarta

 Utökning av naturreservatet Källmyren
 Övriga naturreservat

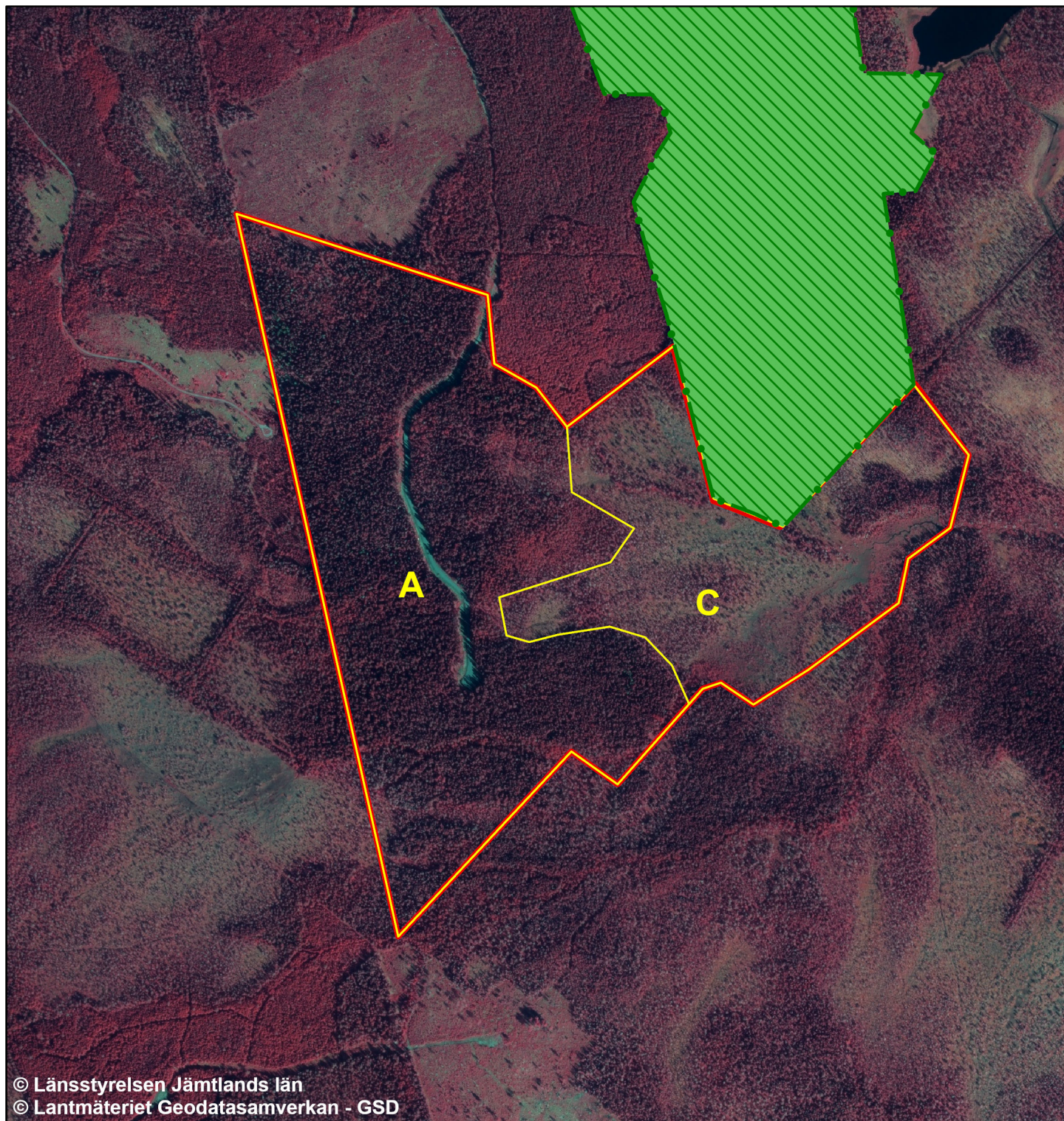
0 2,5 5 km

Skala: 1:100 000

Utökning av naturreservatet Källmyren Skötselplankarta

Utökning av naturreservatet Källmyren

Naturreservatet Källmyren

Skötselområde

A

C

0 250 500 m

Skala: 1:10 000

